

ÉNYÉM A NAGYVILÁG

EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— Március hó —

Jáva szigete ellen még február végén megindult a támadás, de várhatuk, hogy ezt a hadászatiilag és gazdaságiilag egyaránt fontos szigetet hollandok és angolok egyaránt körömszakadtáig védik majd. Az igazi harcokat egy nagyobbarányú tengeri csata előzte meg Batávia előtt, amelyben egy amerikai és egy ausztráliai cirkáló süllyedt el. A tengeri csata után a japánok három helyen partraszálltak Jáva szigetén és már néhány nap múlva a sziget déli partján Djokjakartát érték el. Batáviát is hamarosan megszállták s erre pár napra, március 9-én a hollandusok feladták Jávát. (A Jáva védelmével megbízott Wawell már korábban elrepült a szigetről.) A védő sereg hollandiai része nagyrészt bennszülöttekből — 93.000 ember — állott s ezek is inkább rendőri szolgálatot teljesítettek azelőtt, mint katonáit. Az angol katonák száma mindössze 5000 volt.

Azért a japán hadműveletek egyebütt tervszerűen továbbfolytak. Szumátrán ezidőben a keleti parton fekvő Djambit szállták meg s a körülötte levő olajmezőket kerítették kézre. Burmában pedig Rangoon volt soron, amelyet az angolok kiürítettek, utána pedig csaknem egy perc szünet nélkül Toungo felé fordult a japán támadás, majd az Irravadi és Sittang völgyén fölfelé, Mandalay felé. Utóbbi a hó végén már bombatámadások is érték. A Bengáli-öbölben fekvő kikötők közül a legfontosabb, Bassein, már japán birtokában van, és partraszálltak a japánok az Andaman-szigeteken is.

Ausztrália felé kezdetben elég erős japán kötelékek mozdultak meg, de a hónap végén kevés hír érkezett az itt működő hadsereg frontjáról. Új-Guinea keleti végében, csaknem Port Moresby-vel szemben szálltak partra a japánok s hamarosan elérték a Pápua-öblöt. De ugyanekkor japán tengeri erők jelentek meg Ausztrália nyugati partjai mentén is.

Az előbbi számunkban jelzett negyedik vonal tehát most a következőképen vonul: Bassein, Andaman-szigetek, Szumátrától délnyugatra, Jávától délre Timor szigetén át, keresztül az Arafura-tengeren Port Moresby felé, onnan pedig a Salamon-szigetek egyik északi tagja, Buka a balszárnny végső pontja.

A fenyegető veszély Ausztráliát arra készítette, hogy az Egyesült Államokhoz forduljon segítségért. El is indult a hatalmas óceánjáró, a „Queen Mary” tizezer katonával, de útközben torpedótámadás érte, úgyhogy a Falkland-szigetekre kellett futnia, hogy a sérülést kijavíthassák.

Ausztrália védelmének élére különben a Luzon-szigeti Corregidor-erőd hős védőjét, Mac Arthur amerikai tábornokot állították.

Az oroszországi arcvonalon a szovjet csaknem szünet nélkül támad. Ezek a támadások azonban sehol sem tudtak maradandóbb sikert felmutatni, még kevésbé a német védelmi vonalat megbontani. A tavasz be-

álltával bizonyára még fokozottabbak lesznek ezek a támadások, mert a szovjetsereg célja lehet, hogy az offenzívára készülő német seregrészeket széttagolja, esetleg egy nagyobbarányú szovjetoffenzívát bevezessen. Különben egyre sürgetőbb lesz az a kívánság szovjet részről, hogy az angolok is indítsanak offenzívát valahol, hogy ezzel a bekövetkező német offenzívát valamiképen ellensúlyozzák. Legutóbb Majszki félreérthetetlenül célozott erre egyik, egyenesen Angliának címzett beszédében.

Talán ennek lehet tulajdonítani, hogy az angolok a Loire torkolatánál partraszállást kíséreltek meg. Ezt a német partvédő őrség visszautasította.

Különös azonban az, hogy a külföldi hírforrások — a svájciak és a svédországiak is — Közép-Keletre teszik az elkövetkezendő harcok súlypontját. Ezen a Közép-Keleten a Levantétől (Törökország, Szíria, Palesztina) keletre eső vidéket értik, talán Indiáig is. Annyi bizonyos, hogy ha a harcok így alakulnak, akkor a mezopotámiai, délperzsi, kaspitengeri olajmezők szerepelnek közvetlen célokként. Arról is beszélnek a külföldi híradások, hogy Németország és Japán célja a Perzsa-öbölben kezét fogni.

A diplomáciai események sorában legfontosabbak azok a tárgyalások, amelyeket Sir Stafford Cripps folytat Indiában. Már a múlt hónapban megindultak a tapogatózások — akkor csak Csang-Kai-Sek részéről —, hogy hogyan lehetne Indiát belekapcsolni az angolszászok háborújába, de semmi biztosat sem lehetett tudni az eredmény felől.

Cripps nem ment üres kézzel Indiába. Javaslati között szerepelt az, hogy a háború után India domíniumi rangra jut majd s mint egyenrangú fél ül le a békekonferencia tárgyalóasztalához. Ennek ellenében azonban a katonai szervezést nem adnák India kezébe.

Az indiai nacionalisták vezére, Nehru, erről hallani sem akar, de nem akar hallani Gandhi sem. Gandhi ugyanis, mint elvi „erőszakellenes“, attól akarja megóvni hazáját, hogy a háború vihara végigszántsion rajta. Megszólalt az emigrált Bose is, aki rádióbeszédében egyedül a tengelyhatalmakban való bizakodást ajánlotta követőinek. Vele szemben a mohamedánok inkább az angolokhoz húznak, de abban már nincs semmi különbség az egyes pártok között, hogy Indiának a legteljesebb függetlenség lehet csak a jutalma, ha Anglia oldalán beleavatkozik a háborúba.

A helyzet ismeréséhez tudnunk kell, hogy az indiai mohamedánok és ind vallásúak között csaknem áthidalhatatlan szakadék tátong. Az angol politika eddig sikerrel játszotta ki az elégedetlen mohamedánokat a hinduk ellen s ebben a politikai ügyeskedésben Anglia mesterien tartotta kezében a hatalmat: a pártok egymással voltak elfoglalva s az angol hadsereg hírneve csorbítatlan volt. Most azonban Malayában, Singapore-ban a japánok az urak s kérdés, kibírta-e ezt az angol tekintély Indiában. Nehru — a legutóbbi hírek szerint — tiltakozott az ú. n. államszövetség terve ellen, s az ellen is, hogy katonailag angol gyámság alatt legyen India. Cripps ugyanis annyit mondott az összegyűlt vezetőknek, hogy Anglia semmiesetre sem bízna India védelmét az indusokra.

Híreink közé kívánczik az is, hogy Franciaországban, Riomban megindult a háborús felelősségrevonás pere, de később bizonytalan időre elnapolták a tárgyalást.

Párizs angol repülőgéptámadást szenvedett el. A Renault-féle mőtorgyát bombázták az angolok s a környékbeli lakónegyedeket. A súlyos támadásnak 600 halottja és 1500 sebesültje volt.

Szalánczi Károly